

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Melanie Benjamin
Soția
aviatorului

Traducere din engleză și note de
CORNELIA DUMITRU

HUMANITAS
fiction

Lui Alec

„Limpede nu vezi decât cu inima.
Ochii nu pot să pătrundă-n miezul lucrurilor.“
ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

Zboară.

Oare așa mi-l voi aduce aminte? Privindu-l cum zace înfrânt, răpus de singurul lucru pe care nu l-a putut zădărnici, îmi dau seama că acum va trebui să-mi aleg amintirile cu grijă. Sunt pur și simplu prea multe. Articole îngălbenite de ziar, medalii și trofee de nu mai știu ce să fac cu ele; scrisori personale de la președinți, regi, dictatori. Cărți, filme, piese de teatru despre el și realizările lui; școli și instituții ce-i poartă cu mândrie numele.

Fotografii pătate de lacrimi ale unui copil cu zulufi bălai, ochi albaștri și gropiță adâncă în bărbie. Dosite în poșeta mea, copiile neclare ale unor scrisori către alte femei.

Mă foiesc pe scaunul meu, încercând să nu-l deranjez; vreau să-l las să doarmă, să se refacă, pentru toate câte am să i le zic mai târziu, și ni se termină timpul. Simt până-n măduva oaselor acest reflux al mării noastre, dar n-am ce-i face și nu mă mai mulțumesc doar să mă uit, să mă uit *la el* cum fuge de lângă mine, cum mă lasă singură, fără să știu, neștiind vreodată. Cu mâinile încleștate, cu maxilarul atât de țepăn că îmi provoacă durere, mă aplec în față ca și cum aș putea *porunci* avionului să zboare mai repede.

O stewardesă aruncă un ochi peste draperia care ne izolează de restul pasagerilor.

— V-aș putea ajuta în vreun fel?

Dau din cap că nu, iar ea se retrage după o privire îngrijorată, adoratoare, spre figura descărnată care horcăie, cu pleoapele zbatându-se, de parcă el tot caută, tot mai veghează, până

și-n somnul indus de sedative. Și, la cum îl știu, probabil asta face.

Iarăși întrebările fără răspuns, atât de multe, că nu mi le pot aduna în nici o ordine, în nici o listă, of, afurisitele alea de *liste* meticuloase ale lui! Acum, că în sfârșit am și eu nevoie de una, nici măcar nu pot alege cu ce întrebare să încep. Atât de multe cer răspunsuri. De ce ele? De ce *toate*? Le-a iubit? Pe mine m-a iubit vreodată?

Eu l-am iubit mereu? Odată l-am părăsit, demult. Tare demult, dar țin încă minte culoarea geamantanului pe care-l căram, pantofii pe care-i purtam când am ieșit pe ușă. Aceeași pereche de pantofi pe care-i purtam la întoarcere. O fi bănuit vreodată că era cât pe ce să mă piardă atunci? Oare de asta ne-a trădat pe toți?

L-aș zgâlțâi să se trezească, să-l fac să-mi spună, dar nu pot, nu încă. Așa că mă silesc să mă concentrez asupra singurei întrebări la care numai eu voi fi în stare să răspund. Pe celelalte le voi lăsa pe mai târziu. După ce aterizăm; după ce copiii noștri vor fi spus tot ce au simțit nevoia să spună.

După ce voi rămâne numai eu cu el.

Luând o gură de apă călâie, mă uit pe geam și cumpănesc, încă o dată, cum să mi-l amintesc pe acest bărbat, care n-a fost niciodată un simplu bărbat, cu atât mai puțin pentru mine. Acum ne aflăm deasupra norilor, despiciând văzduhul spre vest, de-a curmezișul continentului.

„Zburând.“

Fotografiile și jurnalele de actualități îl surprind veșnic făcând vioi cu mâna din carlingă, deșirat și bronzat, în combinazonul de zbor prea mare, cu părul arămiu tuns foarte scurt, cu breton pătrășos băiețesc pe frunte, cu ceafa rasă. Ori reze-mându-se nonșalant de avionul lui – *avionul*, cel despre care vorbea mereu atât de reverențios, încât știam că era parte din el într-un fel cum, s-a dovedit, eu n-aveam să fiu vreodată. Monoplanul acela cu un singur motor, *Spirit of St. Louis*.

Chiar și acum mă gândesc la zbor ca la un refugiu; planând cu păsările pe curenți, împresurat de cerul ca o imensă cate-

drală tăcută. Și, cu toate că altceva știu – uneori îmi țiuie în urechi amintirea huruitului primelor motoare –, mi-l imaginez traversând oceanul în tăcere, un tinerel, cu mâna pe manșa de control și piciorul pe palonier, singur cu gândurile lui; pentru cea dintâi și singură oară în viață, neapăsător de așteptări. Neapăsător de povara de a fi la înălțimea legendei care-l așteaptă peste vreo douăzeci de ceasuri pe un aerodrom rudimentar de la marginea Parisului.

Iar dacă în cele din urmă aleg să mi-l amintesc așa, oare îi voi vedea chipul? Sau voi sta așezată în spatele lui, ca de atâtea ori, astfel încât nu-i voi vedea decât firele blond-roșiatice la care briciul n-a ajuns ca lumea, cu gâtul alungit în față ca un stâlp, încordat de concentrare? Îi voi recunoaște umerii, lași și tensionați sub combinezonul larg de pilot?

În acest caz n-ar zbura el; ci *noi*. Într-un fel sau altul, m-aș afla și eu în minuscula carlingă din *Spirit of St. Louis*, o muscă pe umărul istoriei.

Nu. Cobor brusc oblonul, ca să nu mai văd norii dedesubt. *Nu*. Se va avânta singur peste ocean cea primă oară, ca în cărțile de istorie, va fi tânăr și copilăros, iar singurul lui pasager va fi întreg viitorul său, inimaginabil, nepătat.

În ciuda durerii, amărăciunii, trădării – a lui și a mea, a amândurora –, mă rog la Dumnezeu copilăriei mele să mi-l amintesc așa, în cele din urmă. O figură intensă, dar plină de speranță, dăltuită atât de fin, încât aproape face parte din mașinăria avionului, mânându-l peste ocean cu niște sendvișuri, un termos de cafea și o trufie neîntemeiată. Ochii lui albaștri vor scânteia asemenea soarelui peste oceanul atât de aproape de fereastra carlingii, că mai-mai l-ar putea atinge. *Totul* i se va așterne dinainte, inclusiv – îndeosebi – eu.

Numai că deocamdată nu o va ști. Astfel va pluti spre noi toți, atât de inocent, încât e încă în stare să-mi înrobească și să-mi frângă inima.

CAPITOLUL 1

Decembrie 1927

Cu picioarele pe pământ.

Am repetat fraza ca pentru mine, șoptind-o cu mirare. „Cu picioarele pe pământ.“ Ce expresie greoaie, dacă stai să te gândești – mă ducea cu gândul la câmpuri gloduroase, fâgașuri de roți și viermi –, și, cu toate astea, lumea o întrebuințează mereu ca pe un compliment.

— „Cu picioarele pe pământ“... ai auzit, Elisabeth? Îți vine să crezi că tata a spus așa ceva tocmai despre un *aviator*?

— Mă îndoiesc că și-a dat măcar seama ce-a zis, a murmurat sora mea scriind cu furie pe măsuța ei pliantă, în ciuda mișcării legănate a trenului. Acum, Anne dragă, dacă m-ai lăsa să termin scrisoarea asta...

— Bineînțeles că nu și-a dat, am stăruit eu, refuzând să fiu ignorată. Era a treia scrisoare pe care o scria! Tata nu știe niciodată ce zice, de-aia îl și iubesc. Dar pe bune, asta zice scrisoarea lui: „Sper că-l vei cunoaște pe colonelul Lindbergh. E așa de cu picioarele pe pământ!“

— Mda, tata e topit după colonel...

— O, știu... și n-am intenționat să-l critic! Doar gândeam cu voce tare. N-aș zice așa ceva în față.

Dispoziția mi s-a schimbat hodoronc-tronc, cum părea să mi se întâmple mereu când eram cu familia. Departe de ei, eram încrezătoare, aproape flușturatică în vorbe și idei. Odată cineva m-a numit chiar zvăpăiată (deși, ca să fiu cinstită, era un boboc de facultate îmbătat cu poșircă luată pe sub mână și de la primul damf de parfum scump).

Când se întruneau rudele mele apropiate, îmi lua totuși ceva timp până mă relaxam, până mă deprindeam iarăși cu ritmul vorbirii și înțepăturile afectuoase care lor păreau să li se potrivească mânășă. Îmi imaginam că le duceau cu ele și când ne împărștiam fiecare la treaba lui; mi-i închipuiam pe toți îngânând în cap melodia acestei simfonii familiale în timp ce-și vedea fiecare de viața lui.

Ca atâtea alte însușiri de familie – bunăoară vestitul simț al umorului Morrow –, s-ar fi zis că gena muzicală mă ocolise. De aceea îmi lua mereu mai mult să-mi amintesc partea mea în acest cântec și dans domestic. De o săptămână călătoream cu sora și fratele meu în trenul spre Mexic, dar tot timidă și împiedicată la limbă mă simțeam. Îndeosebi pe lângă Dwight, acum în ultimul an la Groton; fratele meu devenise mai palid, predispus la accese stranii de râs, câteodată aproape reîntorcându-se în copilărie, deși din punct de vedere fizic se transforma într-o copie la indigo a tatălui nostru.

Elisabeth era neschimbată, iar eu eram neschimbată în preajma ei; din studenta în ultimul an la facultate, în prezența ei de aur mă diminuam. În aerul stătut al vagonului mă simțeam la fel de pleoștită și de boțită ca posomorâta rochie de în pe care o purtam. Pe câtă vreme ea arăta netezită și dichisită ca un manechin, fără o cută sau o pată pe taiorul elegant de mătase, în ciuda colbului roșiatic pătruns prin ferestrele neetanșate.

— Anne, nu despica firul în patru, pentru Dumnezeu! Fi-rește că nu l-ai critica pe tata în față... taman tu, s-a și găsit cine! Gata! Elisabeth a iscălit scrisoarea cu o înfloritură, a împăturit-o cu grijă și a băgat-o în buzunar. Mai aștept până s-o pun în plic. Gândește-te numai ce impozant va arăta pe hârtia ambasadei!

— Cui îi mai scrii acum? Lui Connie?

Elisabeth a încuviințat scurt din cap; îi scria așa de des lui Connie Chilton, fosta ei colegă de cameră de la Smith, încât întrebarea părea nedemnă de luat în seamă. Cât pe ce s-o întreb dacă îi trebuia un timbru, când mi-am amintit. Acum eram

demnitari. Tata era ambasador în Mexic. Noi, membrii familiei Morrow, nu aveam nevoie de niște obiecte banale ca timbrele. Toate scrisorile noastre intrau în sacii poștali speciali ai guvernului, alături de notele diplomatice și rapoartele tatei.

Se părea că însuși colonelul Lindbergh avea să ia un sac poștal la Washington când urma să plece cu avionul. Cel puțin așa insinuase tata în ultima scrisoare, cea pe care o primisem chiar înainte de a mă sui în tren la New York împreună cu Elisabeth și Dwight. Acum ne găseam în Mexic; trecuserăm granița peste noapte. Mă minunam întruna de peisajul neobișnuit în timp ce locomotiva pufăia spre sud; câmpiile întinse, ciudat de luminoase din Vestul Mijlociu; deșertul anost din Texas, case singuratice din chirpici sau, când și când, maghernițe cu acoperiș de tablă sub un cer spălăcit, nemărginit. Mexicul, dimpotrivă, era mai verde decât îmi închipuisem, în special când am început să înaintăm spre Ciudad de México.

— I-ai povestit lui Connie că am văzut-o pe Gloria Swanson cu domnul Kennedy?

Îi zărisem pe cei doi, vedeta de cinema și bancherul (pe care îl cunoșteam din cercul social), când urcaseră în tren în Texas. Amândoi își țineau capul plecat și gulerile paltoanelor ridicate. Joseph Kennedy era însurat, cu o droaie de copii catolici și o nevastă drăguță pe nume Rose. Conform revistei *Photoplay* pe care o mai împrumutam uneori de la colega mea de cameră, Gloria Swanson era căsătorită cu un marchiz francez.

— Nu. Tata n-ar fi de acord. Acum, că e ambasador, trebuie să fim mai atenți.

— Adevărat. Dar ce mititică pare, în carne și oase! Mult mai scundă decât în filme. Un picuș mai înaltă ca mine!

— Am auzit asta despre stelele de cinema, a aprobat Elisabeth pe gânduri. Se spune că Douglas Fairbanks¹ nu-i cu mult mai înalt decât Mary Pickford².

1. Douglas Fairbanks (1883–1939), actor, scenarist, regizor și producător de film american.

2. Mary Pickford (1892–1979), actriță americană.

Un hamal de culoare a bătut la ușa compartimentului nostru; și-a vârât capul înăuntru.

— Vom ajunge în stație dintr-o clipă-ntr-alta, domnișoară, i-a zis lui Elisabeth, care a zâmbit amabil și a încuviințat din cap, iar cârlionții blonzi i-au gădilat fruntea.

Apoi hamalul s-a retras.

— De-abia aștept s-o văd pe Con, am spus fremătând de nerăbdare. Și pe mama, bineînțeles. Dar mai ales pe Con!

Îmi era dor de surioara mea; îmi era dor, dar o și invidiam. La paisprezece ani, putuse să se mute la Ciudad de México cu părinții noștri și să ducă voiosul trai diplomatic pe care eu doar îl degustam în vacanțe ca asta; prima după numirea tatei.

Mi-am luat valijoara și, urmând-o pe Elisabeth, am ieșit din compartimentul privat pe coridor, unde ni s-a alăturat Dwight, care-și aranja cravata.

— E înnodată corect, Anne? S-a încruntat, semănând așa tare cu tata, că aproape am izbucnit în râs.

Nici tata nu reușise să stăpânească vreodată arta înnodării unei cravate. Tata nu stăpânea arta purtării de haine, punct. Pantalonii lui erau veșnic prea lungi și boțiți, ca niște genunchi de elefant.

— Da, bineînțeles. Dar i-am dat totuși o smucitură zdravă.

Apoi trenul s-a oprit deodată; ne aflam pe un peron forfo-tind de pasageri emoționați care-i salutau pe cei dragi, într-o căldură domoală, învăluitoare, care-mi dezgheța ușurel oasele încă înfrigurate de iarna din Northampton pe care o căram cu mine, la propriu, pe braț. Uitasem să-mi bag paltonul de iarnă în cufăr.

— Anne! Elisabeth! Dwight!

Un ciripit, un râset, și s-a ivit Con, cu fețișoara ei rotundă înnegrită de soare, cu părul închis la culoare îndepărtat de pe față de o panglică roșie veselă. Purta o rochie mexicană, tot o broderie în culori vii, și cloș; ba chiar era încălțată cu sandale *huaraches* în piciorușe.

— Uită-te la tine! am îmbrățișat-o râzând. Ce priveliște! O adevărată *señorita!*

— Dragilor!

Întorcându-mă orbește, m-am pomenit în îmbrățișarea mamei, dar eliberată prea repede când a trecut la Elisabeth. Mama arăta ca întotdeauna, o clubistă cu simț practic din Noua Anglie, picată în inima tropicelor. Tata, înotând ca de obicei în pantaloni, cu cravata strâmbă, dădea mâna cu Dwight, sărutând-o totodată pe Elisabeth pe obraz.

În cele din urmă s-a întors spre mine; lăsându-se pe călcâie, m-a măsurat din cap până-n picioare și a dat solemn din cap, deși ochii îi străluceau.

— Și iat-o pe Anne! Anne cea de nădejde. Tu nu te schimbi deloc, fiica mea.

M-am îmbujorat, neștiind sigur dacă era un compliment, dar preferând să cred că da. Apoi m-am repezit în brațele lui deschise și l-am sărutat pe obrazii țepoși.

— Crăciun fericit, domnule Ambasador!

— Da, da... va fi un Crăciun fericit! Acum grăbiți-vă, grăbiți-vă și poate-l prindeți pe colonelul Lindbergh înainte să iasă.

— Mai e aici? am întrebat, în timp ce mama ne rânduia cu pricepere în două automobile ce așteptau, ambele negre și lustruite cu ostentație. Mi-au sărit în ochi bagajele noastre stivuite pe peron, asortate, însemnate cu inițiale și radiind a bunăstare tihnită. N-am putut să nu bag de seamă că mulți târau valize de paie și se îngrămădeau în cotigi trase de măgari.

— Da, colonelul Lindbergh mai e aici... vai, draga mea, trebuia să fi văzut gloatele la aerodrom, când a sosit! Cu două ore întârziere, dar nimănu-i nu i-a păsat. Avionul ăla, cum îi zice, *Fantoma* nu-știu-cum...

Lui Con i-a scăpat un chicotit, iar eu mi-am reținut un surâs.

— *Spirit of St. Louis*, am corectat-o eu, iar mama mi-a întâlnit privirea cu o expresie descumpănită în ochii înclinați în jos. Am simțit că roșesc, știind ce gândea. „Anne? Leșinată

după seducătorul tânăr erou, ca toate celelalte fete? Cine și-ar fi închipuit?“

— Da, sigur, *Spirit of St. Louis*. Iar colonelul a fost de acord să petreacă sărbătorile cu noi la ambasadă. Taică-tu nu-și mai încape în piele de bucurie. Domnul Henry Ford a trimis chiar și un avion s-o aducă pe mama colonelului, deci va fi și ea aici. La cină, Elisabeth va avea o grijă deosebită de el... oh, și tu, dragă, trebuie să ajuți și tu! Drept să spun, colonelul mi se pare mai degrabă timid.

— E *ridicol* de timid, a încuviințat Con, cu alt chicot. Nu cred c-a mai stat, de fapt, de vorbă cu vreo fată!

— Ei, Con, te rog! Colonelul e musafirul nostru. Trebuie să-l facem să se simtă ca acasă, a apostrofat-o mama.

Am ascultat consternată, urcând după ea în a doua mașină; tata, Dwight și Elisabeth porniseră cu prima. Colonelul – un ins cu desăvârșire *necunoscut* – va face parte din familia noastră la Crăciun? De bună seamă nu mă așteptasem la asta și am simțit fără voia mea că era grosolan din partea unui străin să se furișeze așa înăuntru. Însă la simpla mențiune a numelui său inima a început să-mi bată mai iute, mintea s-a pornit să-mi galopeze odată cu implicațiile acestei lovituri neașteptate, pe care restul lumii ar fi socotit-o un noroc nemaipomenit. Oh, ce vor țipa fetele de la Smith când vor afla! Ce invidioase vor fi toate!

Înainte de a apuca să-mi pun în rânduială gândurile învălmașite, goneam cu așa viteză spre ambasadă, că n-am avut vreme să observ peisajul curios, exotic din Ciudad de México. Singura mea impresie a fost o ceață de lumini multicolore în umbrele crescânde ale după-amiezii târzii și de clădiri spălăcite, punctate cu pete violente de culoare. Mă încânta gândul că florile sălbatice înfloreau aici în decembrie!

— Colonelul e chiar atât de timid? Părea cu neputință ca acest tânăr extraordinar să pătimească de un cusur atât de obișnuit, la fel ca mine.

— O, da! Discută cu el despre aviație... e singurul mod de a-i scoate pe gură altceva decât „da“, „nu“ și „dați-mi sarea“,